

## ***РЕЦЕНЗИИ И ОБЗОРИ / REVIEWS AND SURVEYS***

### **ВЛАДКО МУРДАРОВ. ЛЮБОМИР МИЛЕТИЧ И МАКЕДОНСКИЯТ НАУЧЕН ИНСТИТУТ. КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИ ОЧЕРК**

СОФИЯ, МАКЕДОНСКИ НАУЧЕН ИНСТИТУТ

МАКЕДОНСКА БИБЛИОТЕКА № 58, 2023, 102 С.

ISBN 978-619-7377-30-9

Представя се книгата на проф. д.ф.н. Владко Мурдаров „Любомир Милетич и Македонският научен институт. Културно-исторически очерк“. Изтъкват се заслугите на Любомир Милетич за основаването през 1923 г. на Македонският научен институт в София и за неговата мащабна дейност. Акцентира се върху ролята на акад. Любомир Милетич като езиковед и славист за изследването на българските диалекти и на историята на българския език, както и върху неговата организаторска, издателска и популяризаторска работа.

### **VLADKO MURDAROV. LJUBOMIR MILETIĆ AND THE MACEDONIAN SCIENTIFIC INSTITUTE. A CULTURAL AND HISTORICAL STUDY**

SOFIA, MACEDONIAN SCIENTIFIC INSTITUTE

MACEDONIAN LIBRARY No. 58, 2023, 102 P. ISBN 978-619-7377-30-9

This review presents the book *Ljubomir Miletic and the Macedonian Scientific Institute. A Cultural and Historical Study* by Prof. Vladko Murdarov. The study focuses on the contributions of Ljubomir Miletic to the establishment of the Macedonian Scientific Institute in Sofia in 1923 and its extensive activities. In addition, the book highlights the role of Acad. Ljubomir Miletic as a linguist and Slavist for the study of the Bulgarian dialects and the history of the Bulgarian language, as well as his organisational, publishing and popularisation work.

На 21 декември 2023 г. се навършват 100 години от основаването на Македонския научен институт. По този повод Институтът публикува книгата на Владко Мурдаров *Любомир Милетич и Македонският научен институт. Културно-исторически очерк* (102 стр.), която се състои от емоционално написан увод, озаглавен „Памет за Любомир Милетич“, и още три части: „Ученият Любомир Милетич“; „Организаторът Любомир Милетич“; „Човекът Любомир Милетич“ и „Използвана литература“.

Л. Милетич има 441 публикации – книги, монографии, студии, статии, брошури, рецензии, бележки, отзиви. Да се анализира тази огромна продукция в малка по обем разработка, е трудна задача (особено в подбора на трудовете, които се представят), но след запознаването с труда става ясно, че Вл. Мурдаров се е справил изключително добре с това предизвикателство. Освен тематично и хронологично той ни запознава с научното творчество на Л. Милетич и през призмата на отношенията и сътрудничеството му с Ватрослав Ягич, един от най-изтъкнатите слависти по това време, основоположник на славянската филология. Л. Милетич публикува в Ягичевия *Архив за славянска филология*, благодарение на което неговите разработки стават известни на европейската славистика. Ученият е и сътрудник на *Балканската комисия към Императорската академия на науките на Дунавската монархия* и получава финансова подкрепа, за да извърши диалектоложки проучвания върху българската езикова територия. Така се появяват два от най-значимите му диалектоложки трудове: *Източнобългарските говори* (1903) и *Родопските говори на българския език* (1912).

В *Архива за славянска филология* Милетич участва с множество важни за славистиката рецензии. Тази своя работа той продължава и в българското списание *Български преглед*, а от 1909 година получава покана от Ватрослав Ягич да се включи в редакционната колегия като редовен сътрудник на авторитетния европейски орган *Архив за славянска филология*.

В Софийския университет Л. Милетич чете лекции по старобългарска граматика, история на българския език, сравнителна граматика на славянските езици и българска диалектология. Особен интерес у него предизвиква дамаскинската книжнина. В нея той търси особеностите на диалектите, които от своя страна предоставят данни за историята на езика ни. Особено ценни за българското езикознание са изследванията му за *Копривщенския* и *Свищовския дамаскин*.

През 1896 г. Любомир Милетич създава в София *Славянски семинар* с библиотека, който има и свой собствен орган – *Известия на Славянския семинар при Университета в София*. В него се публикуват разработки на студентите, участващи в семинара, някои от които по-късно стават изключителни филолози, достойни наследници на именития си учител.

Главата, озаглавена *Организаторът Любомир Милетич*, всъщност най-добре отговаря по съдържание на заглавието на разработката – *Любомир Милетич и Македонският научен институт. Културно-исторически очерк*. Защото, макар че ни запознава накратко с работата на Л. Милетич по подновяването на дейността на Българското книжовно дружество (по-късно Българска академия на науките – от 6 март 1911 г.), Вл. Мурдаров представя

основно създаването и дейността на Македонския научен институт. На 21 декември 1923 г. на учредителното събрание на Института Любомир Милетич е избран за член на неговия управителния съвет, а от 1928 г. става и негов председател и остава на тази длъжност до края на живота си през 1937 година, като полага изключителни усилия и за изграждането на Македонския културен дом в София, който да служи за подслон преди всичко на самия Институт. Любомир Милетич стои в основата и на всички инициативи за набавяне на средства, с които да бъде построен Македонският дом, който е осветен на 23 януари 1938 г. „Неговият председател не доживява да види края на това грандиозно за времето си дело, но той вгражда в него енергията и вярата си“ – пише Вл. Мурдаров.

Списанието *Македонски преглед*, орган на МНИ, започва да излиза от 1924 г., а от третия брой до смъртта си през 1937 г. негов редактор е Л. Милетич. Около тридесет са публикациите на Милетич в списанието, някои от тях имат строго езиковедски характер, други са диалектоложки, отнасящи се специално за македонските говори, трети са исторически и етнографски изследвания, а някои са посветени на македонския въпрос; над сто са рецензиите и отзивите на учения за всички книги, засягащи въпросите за Македония и за други поробени български земи.

Под редакцията на Л. Милетич са обнародвани 14 монографии и една карта на Македония. Особено ценни са няколко фундаментални труда на А. Селищев, публикувани от МНИ – *Полог и его българское население. Исторические, этнографические и диалектологические очерки северозападной Македонии (с этнографической картой Полога)*; *Славянское население в Албании*; *Македонские кодексы XVI–XVIII веков. Очерки по исторической этнографии и диалектологии Македонии*. Въпросите, свързани с езика и националната принадлежност на славянското население в Македония и Албания, се представя аргументирано и убедително от един от най-авторитетните европейски учени от този период.

Две поредици започват да се издават още от основаването на МНИ – *Материали за историята на македонското освободително движение* и *Македонска библиотека*.

Още една мисия има Л. Милетич – да привлече вниманието на международната общественост към тежката съдба на поробена Македония. Той посещава редица европейски градове: Петербург, Лондон, Париж, Рим, и успява да убеди Балканския комитет в необходимостта от събиране на помощи за пострадалите след Илинденското въстание. Подпомага и Карнегиевата комисия, която извършва анкета в Македония относно нарушаването на международните норми по време на войните от 1912–1913 г.

Като Ви препоръчвам горещо да прочетете тази малка книга, аз ще завърша с думи на съвременниците на акад. Любомир Милетич, казани за него: „най-личният български учен, най-голям български славист“, „смел и авторитетен защитник на българската кауза“, „духовен първенец на българския народ“.

**Лиляна Василева / Lilyana Vasileva**

✉ Доц. д-р Лиляна Василева

Секция за българска диалектология и лингвистична география  
Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“  
при Българската академия на науките  
бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България  
[vasileval@abv.bg](mailto:vasileval@abv.bg)

✉ Assoc. Prof. Lilyana Vasileva, PhD

Department of Bulgarian Dialectology and Linguistic Geography  
Institute for Bulgarian Language, Bulgarian Academy of Sciences  
52 Shipchenski prohod, Bl. 17, 1113 Sofia, Bulgaria  
[vasileval@abv.bg](mailto:vasileval@abv.bg)